

3

2

1

5

Jaarverslag
Besindershuis
2022

JAARVERSLAG BESIENDERSHUIS 2022

1

- 1.1 LANGS DE WAAL
- 1.2 TOTAL REFUSAL
- 1.3 DE ELEMENTEN: VUUR
- 1.4 COLLAGE VAN DE STAD 2022
- 1.5 VRIJHEIDSMAALTijd
- 1.6 DE ELEMENTEN: WATER
- 1.7 WALK OF THE TOWN
- 1.8 BOYS WITH WOOD
- 1.9 ELINE VAN WIEN
- 1.10 ARCHIE'S GRAND ADVENTURE
- 1.11 DE GEEST VAN HET BESIENDERSHUIS
- 1.12 LINA SIMUTYTÉ
- 1.13 MEISJES VAN TOEN

2

- JAARLIJKS TERUGKERENDE AKTIVITEITEN
 - 2.1 KUNSTNACHT 2022
 - 2.2 OPEN MONUMENTENWEEKEND 2022

3

- FINANCIËN

TWEEDUIZENDTWEËËNTWINTIG

Het Besiendershuis heeft in 2022 fantastische projecten gedraaid en gasten ontvangen, maar er was ook veel in beweging. Dat maakte het een jaar van kalibreren, herijken en herwaarderen, op allerlei niveaus. Het huis onderging letterlijk een transformatie door de verbouwing van het bovenhuis door Boys With Wood, waardoor de residentieplek een grote upgrade kreeg. Maar we vonden ook ons programma opnieuw uit: een programma dat weer in huis kon plaatsvinden, post-corona. En een programma dat weer meer samenviel met de residenties in het bovenhuis, die we in de komende jaren ook meer willen inzetten in lijn met onze projecten.

In een veranderende wereld en soms benauwend kunstklimaat moet je je continu aanpassen om te overleven. Dat maakt het onzeker, en het leidt af van wat we het liefste doen én waar we goed in zijn: mooie kunstprogramma's maken. Gelukkig geeft reflecteren en herpositioneren ook nieuwe ideeën, kansen en zelfvertrouwen. Het was dan ook een jaar van herwaarderen van dat wat er al is: het Besiendershuis waar alle kunst disciplines welkom zijn; waar we grootschalige projecten uitvoeren met partners, én kleine, spontane cultuurevenementen organiseren. Waar we bovenal voor en van de stad zijn, in alles wat we doen. Het Besiendershuis, al eeuwenlang geworteld in Nijmegen, vertelt met kunst de verhalen van de stad.

In 2022 werkten we samen met schrijvers, musici, wetenschappers, een pseudo-marxistisch guerilla collectief, ambachtslieden, dansers, podcastmakers, erfgoed specialisten, een sound designer, een illustrator, vormgevers en programmeurs. We hebben bijna de helft van het jaar gasten verwelkomd. Zij waren te gast in de stad op uitnodiging van Go Short, Wintertuin, Schemerlicht Festival en The Big Draw. We ontvingen schrijvers Eline van Wieren en Valérie Bongaarts op hun verzoek. Eline van Wieren gaf een schrijfworkshop naar aanleiding van haar verblijf (15 bezoekers). We faciliteerden vergaderingen van Platform POST, Beeldende Kunst Nijmegen, Wintertuin, Valkhof Museum en de Eurogames. Tijdens de Eurogames waren we tevens backstage area. Future Based organiseerde een leesclub in het huis (10 bezoekers). Samen met Go Short organiseerden we een tentoonstelling naar aanleiding van de residentie van de Oostenrijkse kunstenaarsgroep Total Refusal (300 bezoekers). Muzikant Bas

Vosbeek maakte opnames in huis en Archie's Grand Adventure gaf een concert (30 bezoekers). Op eigen initiatief lanceerden we de podcast Langs de Waal (1100 luisteraars) en organiseerden we twee keer het programma De Elementen: VUUR en WATER (ieder 35 bezoekers). Ons project Collage van de stad had 189 deelnemers dit jaar, een groot bereik digitaal en in de Gelderlander. Het luisterverhaal bij de Waterwolf werd in 2022 bijna 2500 keer beluisterd. Verder organiseerden we een Vrijheidsontbijt in De Vereniging (100 bezoekers), was het huis te bezoeken tijdens het Open Monumentenweekend (730 bezoekers) en de Kunstnacht (320 bezoekers). Ook werden we geïnterviewd door het programma 'Het gevoel van de Vierdaagse' (850.000 kijkers). Ons grootste eigen project was De Geest van het Besiendershuis, waarbij we het huis op de radar hebben gezet van ongelofelijk veel kinderen en ouders door het hele land. Bij de aftrap bij het Besiendershuis waren er ongeveer 200 bezoekers. De website van het project trekt maandelijks meer dan duizend bezoekers, en het boek, uitgegeven door Lemniscaat, is tot nu toe meer dan 1.600 keer verkocht in het hele land. Met dit project hadden we online en offline een groot bereik onder meer door advertenties op social media, in de Gelderlander en UIT magazine, en door gratis pers. Het Gilde Nijmegen heeft tijdens stadswandelingen aan 197 mensen het benedenhuis laten zien. In de zomer hebben we anderhalve maand niets kunnen organiseren in het huis in verband met de verbouwing van het interieur door Boys With Wood. Op de opening van het nieuwe bovenhuis waren 50 bezoekers. Besiendershuis heeft 23.479 mensen bereikt met betaalde campagnes op Facebook. Ook hebben we veel bereik gehad via De Brug. Onze website werd 19.083 keer bezocht in 2022. We ontvingen subsidies en andere financiële bijdragen van Gemeente Nijmegen, Fonds voor Cultuurparticipatie, Prins Bernhard Cultuur Fonds, Letterenfonds, Provincie Gelderland, Verleden Verbeeld, Kaashandel de Wit, Bakker Jorrit, Aardappel- en eierhandel Noorloos, Café Waterwolf, Landwinkel de Woerd, Hotel PAUW.

Jade Kerste en Jan-Wieger van den Berg

1.1 LANGS DE WAAL

De podcastserie 'Langs de Waal' vertelt de bijzondere verhalen van mensen die wonen en werken op en langs deze rivier. De basis van de podcast is de verhalenbank die Besiendershuis sinds 2017 aanlegt. Podcastmakers **Jozien Wijkhuijs** en **Dennis Gaens** maakten een toegankelijke zesdelige podcast van deze mooie verhalen over de lokale geschiedenis. Ken je dat verhaal van Oma Tent, die in de zomers van de jaren '60 leefde in een tent aan de Kaliwaal? Wist je dat er een scheepsingenieur is uit Druten, die gespecialiseerd is in vervoer van extreem gevaarlijke chemicaliën, bedoeld om de riolen van Parijs te reinigen? En heb je gehoord van de schippersvrouw die aan boord trouwjurken naaide?

De stad is één groot vat van verborgen verhalen en ongeschreven geschiedenissen, die verloren gaan als we niet opletten. In 2017 lanceerde het Besiendershuis een verhalenbank met audioverhalen over de Waal en de Benedenstad. Lange interviews met mensen die hun leven langs of op de rivier doorbrachten.

Podcastmakers **Dennis Gaens** en **Jozien Wijkhuijs** bespreken de interviews van toen, en breien de losse eindjes aan elkaar. Zou de boot van Louis en Leidy nog bestaan? En hoe zat dat eigenlijk vroeger, met het Waalbad? De podcast luistert als een journalistieke zwerftocht langs de rivier; je weet eigenlijk niet waarnaar je zoekt, totdat je het vindt. Componist **David Tonnaer** voegt een intrigerende muzikale laag toe om deze luistertocht nog meer kleur te geven. Historicus **Pablo van den Boogaard** verzorgt de historische onderleggers.

Te beluisteren via: <https://anchor.fm/langs-de-waal>.

Deze podcast werd mede mogelijk gemaakt door ondersteuning van het Prins Bernhard Cultuurfonds.

waal

1.2 TOTAL REFUSAL

In aanloop naar en tijdens het **GoShort Filmfestival** was het Oostenrijkse collectief **Total Refusal** te gast. Vanuit het Besiendershuis organiseerden zij een tentoonstelling op drie plekken: Platform POST, Singular-Art en Besiendershuis. Gezamenlijk maakten we spontaan de film **'Deconstructing the Bridge'**, een donkere toeristische citytour door Nijmegen in de modder van Operatie Market Garden 1944. De film was tijdens en na het filmfestival te zien in het Besiendershuis.

Kijk op <https://totalrefusal.com/home/deconstructing-the-bridge>

1.3 DE ELEMENTEN: VUUR

Het hoofd koel en het hart warm, of dansen op de vulkaan? In het Besiendershuis stond op vrijdag 25 maart 'Vuur' centraal. Het was weer tijd voor een avond in de serie 'De Elementen' waarbij **Ilona Verhoeven** interessante gasten uit de wereld van wetenschap en cultuur uitnodigt om te komen vertellen over wat hen fascineert en bezighoudt. Met: **Tim Miechels**, filosoof van de Radboud Universiteit, kunstenaar **Eef Veldkamp** en met filmkenner **Constant Hoogenbosch**.

1.4 COLLAGE VAN DE STAD 2022

Door jaarlijks honderden foto's te maken op een dag, vanuit de voordeur, creëren we een zicht op de stad door de jaren heen. Geleidelijke veranderingen die ons nu niet opvallen, komen dan aan het licht. Zo maken we samen een tijdsbeeld van de jaren '20 van de 21e eeuw. Op zondag 24 april deden een paar honderd Nijmegenaren mee aan de derde editie. Collage van de stad wordt ontwikkeld in samenwerking met het **Regionaal Archief**.

Zie hier het resultaat: <https://www.besiendershuis.com/collagebank2022>

De collage is inmiddels opgenomen in de historische atlas Nijmegen. Kijk op <https://kaart.nijmegen.nl/historie/>

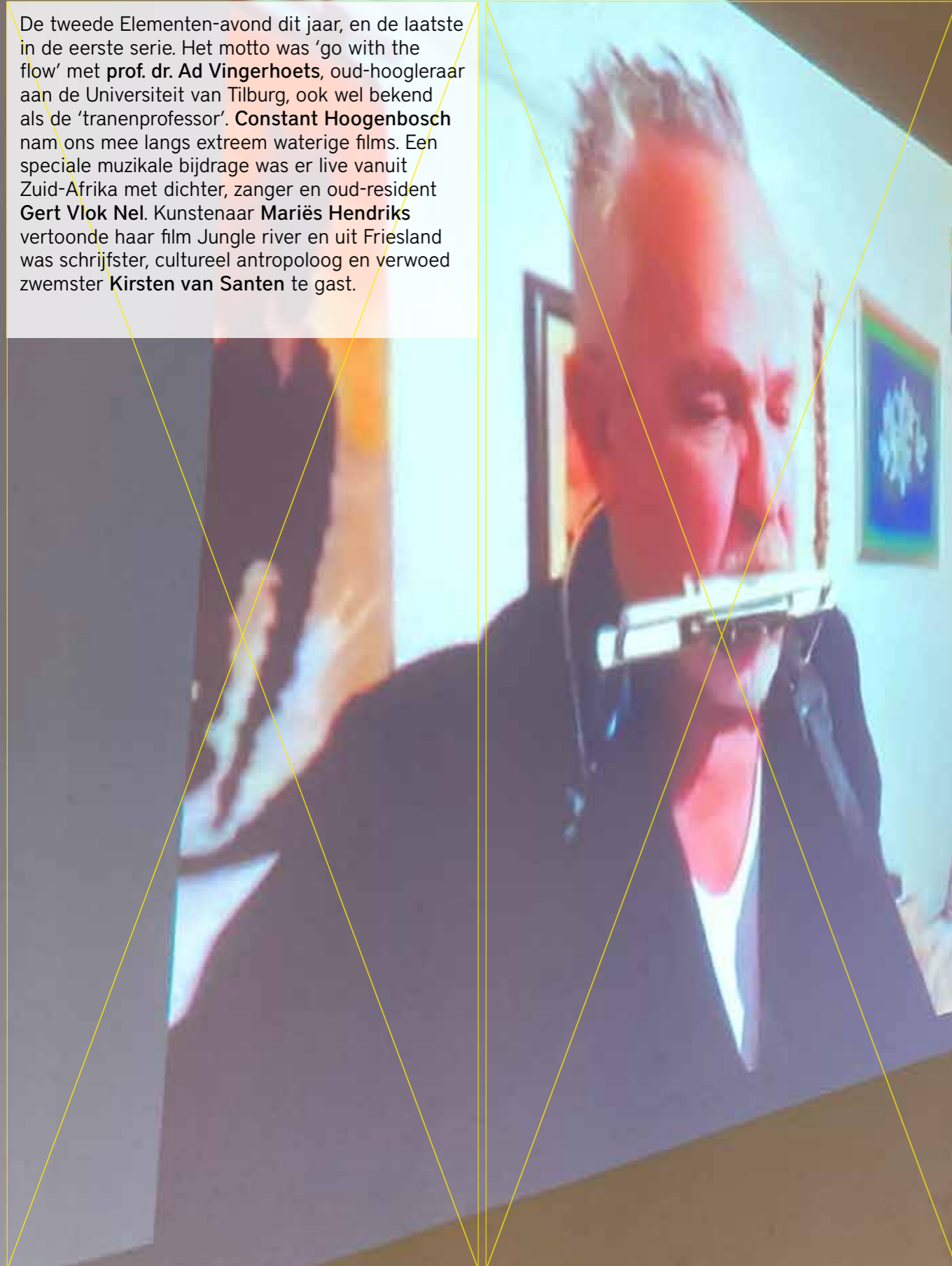
1.5 VRIJHEIDSMAALTIJD

In het restaurant van **Concertgebouw de Vereniging** organiseerden we voor 100 Nijmegenaren een bijzonder ontbijt op een betekenisvolle dag, 5 mei. Speciale gast was schrijver en journalist en voormalig hoofdredacteur van het NOS journaal, **Peter Brusse**. Als kind maakte hij de bevrijding van Nijmegen mee. In een zeer persoonlijk verhaal vertelde hij over bommenwerpers, wanhopige volwassenen, de uiteindelijke komst van de Engelse soldaten en vervolgens een jarenlange zwerftocht na het verlies van huis en haard. Iedere gast kreeg een mooi klein boekje met dit verhaal mee naar huis. Het ontbijt werd mogelijk gemaakt door **Kaashandel De Wit, Bakker Jorrit, aardappel- en eierhandel Noorloos, Landwinkel De Woerd** en restaurant de Vereniging.

1.6 DE ELEMENTEN: WATER

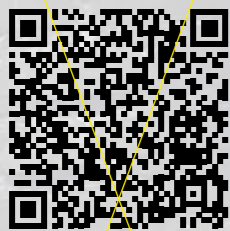
De tweede Elementen-avond dit jaar, en de laatste in de eerste serie. Het motto was 'go with the flow' met **prof. dr. Ad Vingerhoets**, oud-hoogleraar aan de Universiteit van Tilburg, ook wel bekend als de 'tranenprofessor'. **Constant Hoogenbosch** nam ons mee langs extreem waterige films. Een speciale muzikale bijdrage was er live vanuit Zuid-Afrika met dichter, zanger en oud-resident **Gert Vlok Nel**. Kunstenaar **Mariës Hendriks** vertoonde haar film *Jungle river* en uit Friesland was schrijfster, cultureel antropoloog en verwoed zwemster **Kirsten van Santen** te gast.

1.7 WALK OF THE TOWN

Drie jaar lang hebben we gewerkt aan de realisatie van negen sculpturen die te vinden zijn aan de (groene lijn) **Walk of the Town** in Nijmegen. Eind juni plaatste **Niels van Bunningen** zijn laatste beeld bij de Veerpoorttrappen onderaan het Valkhofpark: een wel heel bijzonder vogelhuis voor huismussen. De negen stalen beelden vertellen kritisch, hoopvol, dramatisch en grappig over negen belangrijke tijdlagen in de Nijmeegse geschiedenis. **Ilona Verhoeven** en **Peter Hendriks** maakten er een mooie podcast bij. Je kunt alles zien en horen door de groene lijn te volgen en je ogen en oren de kost te geven.

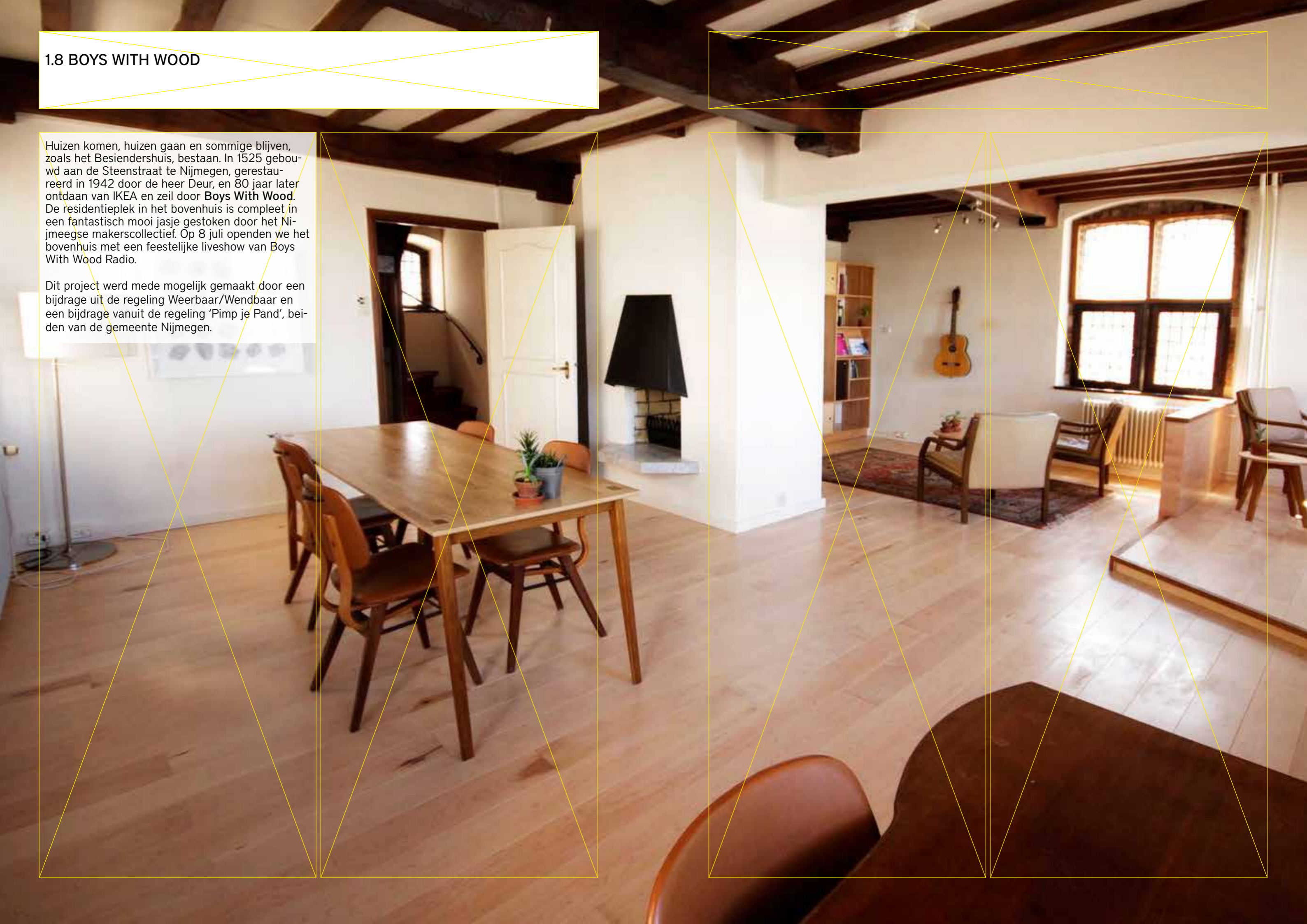
Meer informatie vind je hier: <https://www.intonijmegen.com/zien-en-doen/activiteiten/routes/2749278799/walk-of-the-town>

1.8 BOYS WITH WOOD

Huizen komen, huizen gaan en sommige blijven, zoals het Besiendershuis, bestaan. In 1525 gebouwd aan de Steenstraat te Nijmegen, gerestaureerd in 1942 door de heer Deur, en 80 jaar later ontdaan van IKEA en zeil door **Boys With Wood**. De residentieplek in het bovenhuis is compleet in een fantastisch mooi jasje gestoken door het Nijmeegse makerscollectief. Op 8 juli openden we het bovenhuis met een feestelijke liveshow van Boys With Wood Radio.

Dit project werd mede mogelijk gemaakt door een bijdrage uit de regeling Weerbaar/Wendbaar en een bijdrage vanuit de regeling 'Pimp je Pand', beiden van de gemeente Nijmegen.

1.9 ELINE VAN WIENEN

In augustus verbleef schrijver **Eline van Wieren** in het Besiendershuis. Als eerste mocht zij het vernieuwde interieur uitproberen, terwijl ze verder werkt aan haar debuutroman. Op vrijdagmiddag 26 augustus gaf zij een schrijfworkshop in huis, waarbij we leerden schrijven vanuit ons lichaam.

1.10 ARCHIE'S GRAND ADVENTURE

Op zondag 4 september was de Nijmeegs/ Utrechtse band **Archie's Grand Adventure** te gast. De vierkoppige band weefde warme folksongs met meerstemmige vocalen en eigenzinnige akoestische arrangementen, die je meevoeren door verhalen en landschappen. Het huis fungeerde als warme klankkast tijdens dit intieme concert.

1.11 DE GEEST VAN HET BESIENDERSHUIS

Op 15 oktober lanceerden we voor groot publiek **De Geest van het Besiendershuis** op het plein voor het Besiendershuis. Eindelijk, na 3 jaar ontwikkelen, ging de website live! De Geest van het Besiendershuis is een spannend feuilleton, geschreven door **Marloes Morshuis** voor kinderen tussen de 10 en 99 jaar. Het spannende verhaal is te vinden op www.degeestvanhetbesiendershuis.nl. Op de website lees je het verhaal, komt het oude Besiendershuis tot leven, en help je de kinderen in het verhaal door puzzels en raadsels op te lossen. Ondertussen leer je ontzettend veel over de geschiedenis van de stad! De website blijft de komende jaren online en is binnenkort ook in de klas te gebruiken. **Bibliotheek Gelderland Zuid** is hierin een belangrijke samenwerkingspartner.

De Geest is een 'Gesamtkunstwerk' waar de volgende makers en kunstenaars aan meewerkten:

Verhaal: **Marloes Morshuis**

Illustraties en animaties: **Senne Trip**

Sound design: **Oscar Ekkelboom**

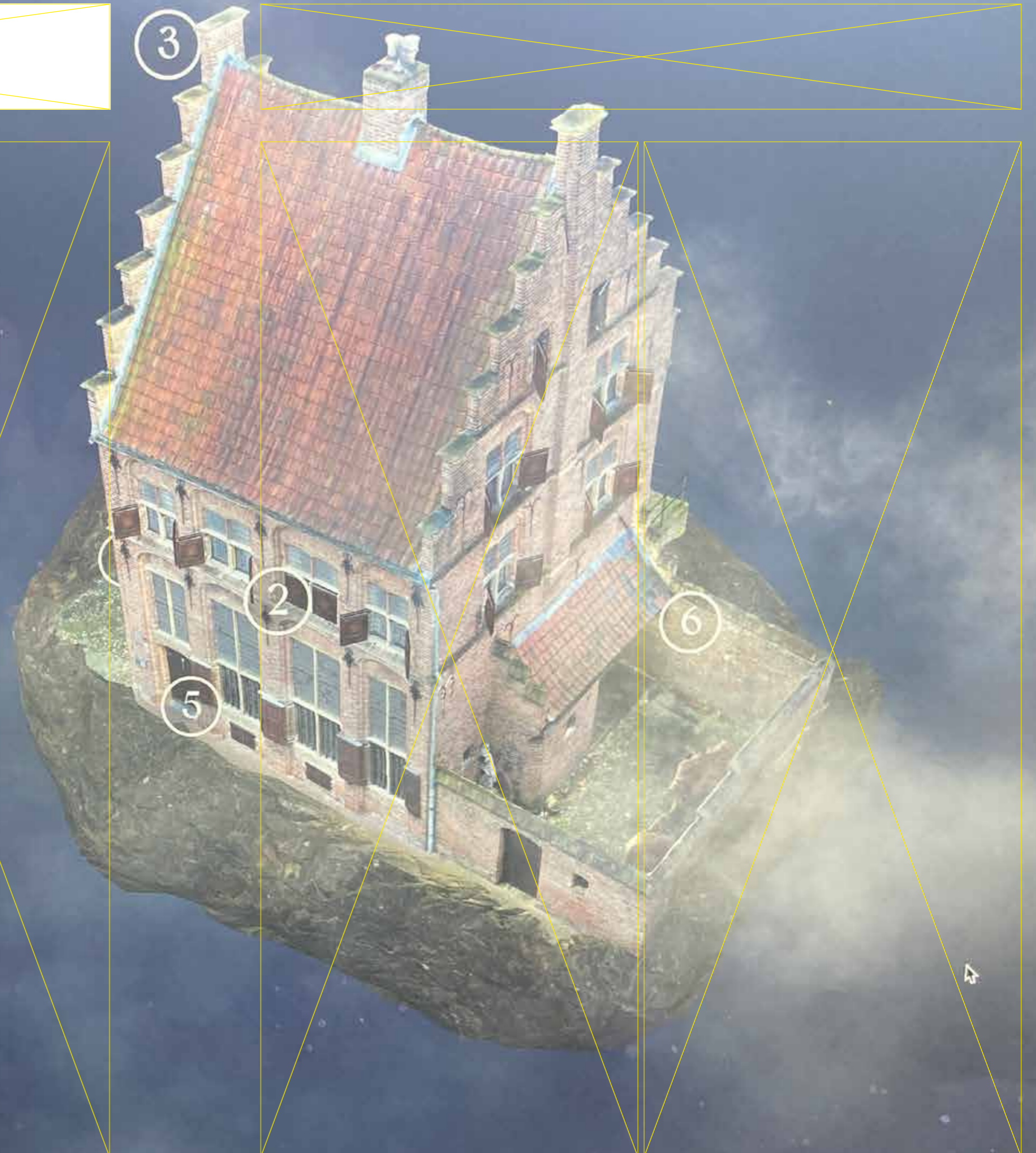
Grafisch ontwerp: **Studio another day**

Website development: **eleven:59**

3D-model Besiendershuis: **Thijs Linssen**

Technische ondersteuning: **Leo Willems en Tim van Elferen**

De Geest werd mogelijk gemaakt door ondersteuning van het Fonds voor Cultuurparticipatie, het Letterenfonds en een bijdrage uit het Makersfonds van de gemeente Nijmegen.

1.12 LINA SIMUTYTÉ

In de maand november was de Litouwse schrijver **Lina Simutyté** te gast in het Besiendershuis. Elk jaar biedt **Wintertuin** een internationale opkomende schrijver een residentie in Nijmegen, met als doel deze startende literair maker te vertalen en internationale uitwisseling van literatuur te stimuleren. Tijdens Lina's verblijf werkte ze aan haar tweede boek en merkte ze tegelijkertijd dat het huis een bijzondere entiteit vormde tijdens haar verblijf. Hierover schreef ze een tekst, ***Semper Idem***, die als zine door **Wintertuin** is uitgegeven.

1.13 MEISJES VAN TOEN

In 2021 is het project Meisjes van toen gestart.

Corrie Kuijs, oud-programmamaker bij het Besiendershuis Nijmegen organiseert samen met fotograaf **Manon Bruininga** dit journalistiek fotoproject met 65+ vrouwen.

Het doel van MEISJES VAN TOEN is een zoektocht naar de vitale, krachtige 65+ vrouw.

Waar komt haar levenslust vandaan en hoe manifesteert deze zich in haar leven?

In de media worden vrouwen doorgaans jong en verleidelijk gepresenteerd. Tijdens de coronaperiode leken er alleen maar kwetsbare ouderen te bestaan.

Hoog tijd dus om eens op zoek te gaan naar een realistisch beeld van deze groep vrouwen.

Inmiddels zijn de interviews gestart. Corrie probeert in gesprek te raken over essentiële gebeurtenissen in het leven van de vrouwen. De vrouwen vertellen eerlijk over kwesties die doorgaans niet zo makkelijk op tafel komen. Elke geschiedenis is uniek. Geen een verhaal is hetzelfde. Ze gaan over zaken als werk en emancipatie, liefde, relaties en moederschap. Maar ook over teleurstellingen en hoe je daarmee omgaat. Het zijn verhalen die ons kunnen inspireren en waar we misschien wat van kunnen leren.

De fotografische portretten van **Manon Bruininga** leveren eenzelfde soort eerlijkheid. Geen één vrouw wil eigenlijk gefotografeerd worden. We vinden het best dapper dat ze toch voor de lens gaan staan.

Dit is een project met een lange looptijd. Momenteel zijn twaalf interviews afgerond. We werken naar een publicatie. Welke vorm dat gaat krijgen is nog niet besloten.

2.1 OPEN MONUMENTENDAG 2022

In dit weekend van 10 en 11 september kwamen er 730 mensen bij ons op bezoek. Het hele pand was te bezichtigen, van boven tot beneden en daar is dus volop gebruik van gemaakt. Met name het mooi vernieuwde bovenhuis was een grote publiekstrekker.

2.2 KUNSTNACHT 2022

Tijdens de **Kunstnacht** op 17 september werd het **Theater aan de Rijn** tijdelijk een Theater aan de Waal. Te zien was de korte dansfilm **Unseen** van **Ibrah Silas Jackson**. **Jerrino Linger** danste live in het bovenhuis de hiphop choreografie **Different Worlds** van **Rowley Silver**. Een welkome en verfrissende botsing van een oud huis met nieuwe makers.

3 FINANCIËN 2022

Het Besiendershuis is een project van de Nijmeegse Stichting NOX. In 2020 honoreerde de Gemeente Nijmegen onze aanvraag bij de subsidieregeling Infrastructuur & Overige met een bijdrage van 69.000 euro per jaar, voor twee jaar. Het Besiendershuis aan de Steenstraat wordt door de gemeente Nijmegen kosteloos beschikbaar gesteld aan de stichting.

INKOMSTEN

Voor logies en residenties in het bovenhuis werd door culturele instellingen € 5.734,84 betaald. Uit ticketverkoop en barinkomsten verdienden wij € 1.377,74. Stichting NOX ontving € 104.000 aan subsidiegelden van de gemeente Nijmegen (Infrastructuur & Overige, Wendbaar & Weerbaar, Pimp je pand). Sponsoring in natura ontvingen wij van Kaashandel de Wit, Bakker Jorrit, Aardappel- en eierhandel Noorloos, Café Waterwolf, Landwinkel de Woerd, Concertgebouw De Vereniging, Hotel PAUW.

De totale inkomsten in 2022 bedroegen hiermee € 111.112,58

KOSTEN

De kosten voor coördinatie, beheer en huishouden van het Besiendershuis bedroegen € 5.300.

Kantoor- en administratiekosten, reis- en representatie- en andere kleine bijkomende kosten bedroegen € 2.000.

Aan personele kosten werd € 68.525,00 uitgegeven.

De projectkosten bedroegen € 108.692,21.

De totale kosten over 2021 bedroegen daarmee € 184.517,21.

De reservering voor projecten uit subsidies en fondsen in 2021 bedroeg € 89.525,12.

De reservering voor projecten in 2023 bedraagt € 16.120,49.

NOX

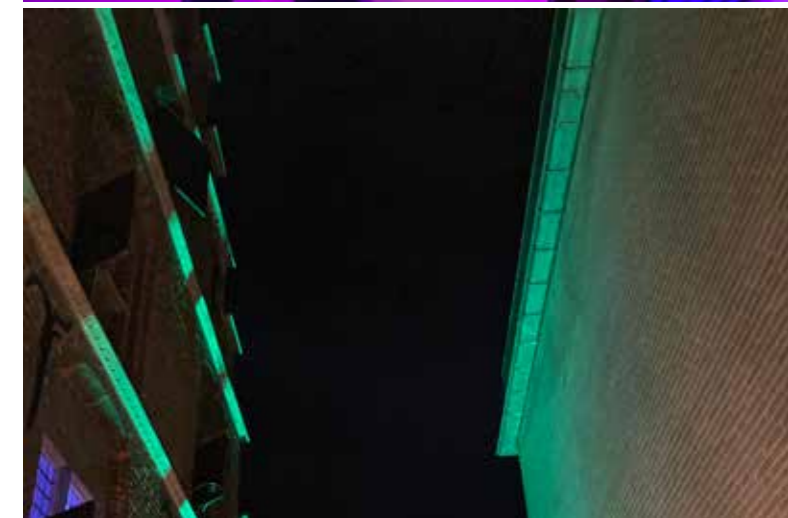
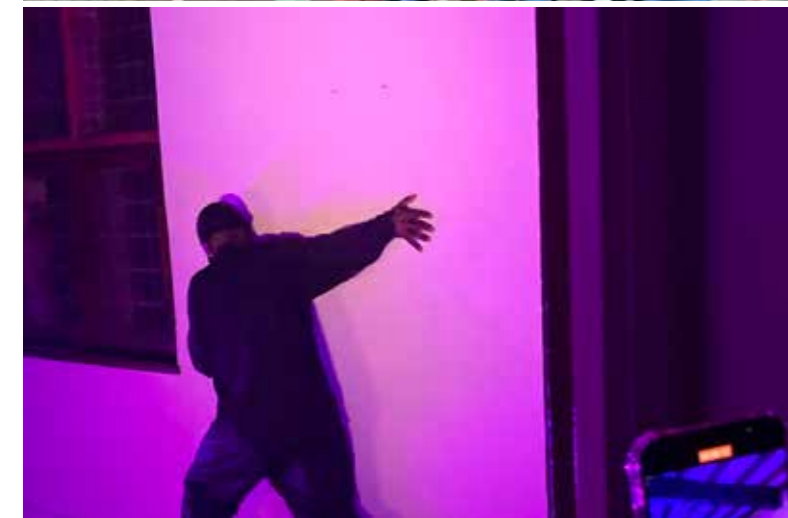
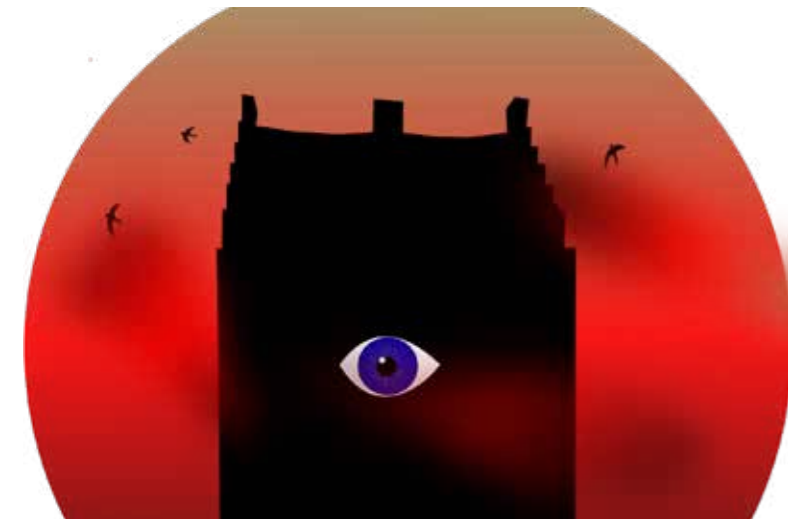
BESIENDERSHUIS 2022 WERD MOGELIJK GEMAAKT DOOR:

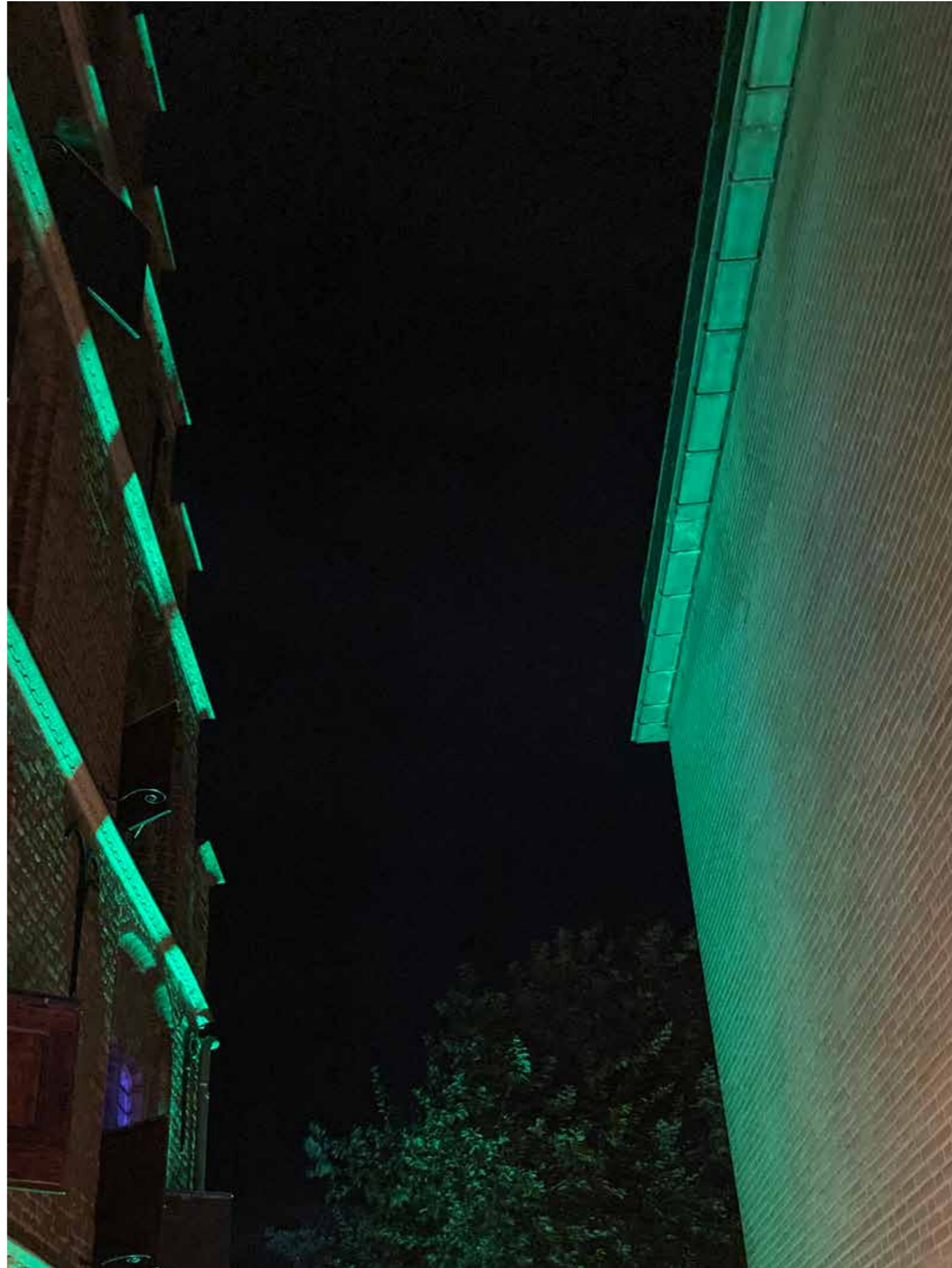

Projectondersteuning:

NOX